B.

TITULUS I.

BAPTISMUS.

A*Qua*. Hydriæ lapideæ aqua plenæ, hoc eſt, Baptiſmi gratia. Arnobius ſup. 2. Joan. Haurietis aquas, & fluent aquæ baptiſmatis. Joan. 3. *niſi quis renatus*. Hic adeſt Eliſæus cum ligno ad quærendam ſecurim, quæ in imo demerſa eſt, & natavit ad lignum 4. Reg. 6. id eſt, genus humanum, quod à ligno vetito in Infernum decidit: ſed per lignum Crucis Chriſti, & per Baptiſmum aquæ ad paradiſum natavit. S. Thom. in Cat. ſup. 5. Marci.

Diluvium. Per Arcam ſignificatur Eccleſia; per diluvium aquæ baptiſmatis. S. Thom. in pſ. 21.

Engaddi; fons hædi interpretatur; per quem ſignificatur baptiſma. S. Thom. in 1. Cant.

Equus albus. Aſpicit Zacharias equos miſſos ad prædicationem Mundi. Primum rufum, prædicationem Martyrii. Secundum nigrum, ſqualorem pœnitentiæ. Tertium album, candorem baptiſmatis, &c. S. Iſidor. lib. proœm.

Fons. Sicut cervus in generali deſiderat aquas; ità Fidelis deſiderat DEUM. Tamen in ſpeciali adaptatur Catechumenis, & viris perfectis. Catechumenus autem eſt ſicut cervus, qui ſentit in ſe veneni ardorem, quod eſt ex ſuggeſtione ſerpentis introductum: ex quo veneno ſecutum eſt peccatum originale - & ideo debet deſiderare fontem baptiſmi. S. Th. in pſ. 41.

Hyſſopus. Lignum, & hyſſopum Num. 19. crucem putamus, & baptiſmum. Per hyſſopi faſciculum aſpergebantur agni ſanguine, quæ mundari ſolebant; typicè figurantes lavacrum baptiſmatis. S. Iſid. c. 16. in Num.

Jordanis fluvius baptiſma ſignificat. Id. c. 3. in Joſue. Quòd Naaman Syrus in Jordane purgatus eſt, nativitatem ſpiritualem, & purgamentum in ea futurum figuraliter perſonabant. S. Chryſoſt. apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Joan.

Iris. Baptiſmus ſignatur in iride. S. Thom. in 4. Apoc.

Lacus, Marci 12. Baptiſmus eſt. Arnob. c. 22. in Matth.

Mare rubrum. Quòd Judæi mare rubrum tranſierunt - nativitatem ſpiritualem, & purgamentum in ea futurum figuraliter perſonabant. S. Chryſoſt. antè cit. Mare rubrum aqua baptiſmatis. Goffrid. Abb. opuſc. 7. Quid mare rubrum, niſi baptiſmum Chriſti ſanguine conſecratum? hoſtes ſequentes cum rege, peccata ſunt, & diabolus. S. Iſid. c. 19. in Ex.

Mare. Baptiſmus eſt mare. S. Thom. in Apoc.

Mare vitreum. Dicitur baptiſmus mare igneum propter purgationem à peccato: vitreum; quia per illum radius ſolis, id eſt, gratiæ Chriſti, mittitur baptizato. Et ſicut vitrum citò frangitur, ſed non citò reparatur; ità medicina baptiſmatis. *Vidi tamquam mare vitreum mixtum igne*. Apoc. 15. S. Bonav. Ser. 8. in Pent.

Natatoria Siloe. Cœcum quòd dixit, genus hominum Gentilium demoſtrat; Siloem autem fontem luminis interpretatur, quod eſt baptiſma. Arnob. Annot. ſup. 9. Joan.

Purgatorium. Ut ſtatuam auri metallo confectam, fumo, & pulvere, & æruginis ſordibus coinquinatam, cùm artificis manus acceperint, renovant fornacis ardore; ſplendidam nobis, lucidamque demoſtrant: ità & noſtram naturam DEUS æruginatam mole peccati, & malorum geſtorum fumo violatam; & omni pulchritudine, quam primò ei donaverat, denudatam; in illos aquarum fontes, tamquam in purgatorium mittit. S. Chryſ. hom. ad Baptizandos.

Sepulchrum. Vocatur ſepultura: *conſepulti enim*, ait Rom. 6. *per baptiſmum in mortem*. Id. ib.

Sponſalium locus. Omnis animæ Sponſus Chriſtus eſt; ſponſalium verò locus, ubi conjunctio efficitur, locus eſt baptiſmatis: dat verò arrham ſponſæ, peccatorum remiſſionem, Spiritus S. Communionem - Theophylactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Joan.

Uterus Eccleſiæ. Filiæ Judæ, omnes animæ ex utero Eccleſiæ iterata nativitate progenitæ. Arnobius in pſ. 47. Baptiſmus eſt uterus Eccleſiæ. S. Vinc. Ferr. Ser. 3. de Luxuria.

TITULUS II.

BAPTIZATUS.

A*Quilam*. Ea, quæ à Prophetis ſunt dicta, occultè oſtendunt hunc nativitatis (baptiſmi) modum: ut puta illud pſ. 112. *Renovabitur ut aquila juventus mea*. S. Thom. in Cat. ſup. 3. Joan.

Lagenam aquæ portare, qui baptizatus eſt. Theophylactus apud S. Thom. ſup. 14. Marci.

Ligna Libani ſunt ſancti candidati, & dealbati baptiſmo, & exornati omni virtutum pulchritudine. S. Th. in c. 3. Cant.

Lilium. Roſa nulla ſic rubet, nulla ſic candicant lilia; gemmarum nulla ſic fulget; minor eſt ſiderum lux; ipſius ſolis minùs auguſta majeſtas, omnis lapis pretioſus operimentum ejus; perfectus decore, ſignaculum altiſſimi. P. Franc. Sacchinus in Protreptico ad Mag. Scholar. infer. p. 1. c. 2.

Moyſes (ſic dictus, quia de aqua levatus eſt, Ex. 2. 10.) Chriſtianum hominem ſignificat de baptiſmi aqua eductum. Joan. Perlinus S. J. Convivij Sacri diſt. 3. c. 3. n. 1.

Reptilia in aquis, homines renovati ad vitam per baptiſmi Sacramentum. S. Iſid. c. 2. in Gen.

TITULUS III.

S. BASILIUS.

A*Aron, Abel, Abraham, Daniel, Ezechias, Jacob, Joſeph, Joſue, Iſaac, Moyſes, &c.* O fidelis Baſili! velut Abel acceptus es? & ſicut Noe ſalvatus; tamquam Abraham amicus DEI vocatus; ut Iſaac pro victima DEO oblatus; inſtar Jacob tentationes fortiter tuliſti: & ſicut Joſeph. glorificatus es magnificè, ut Moyſes Pharaonem poſteriorem virga Crucis demerſiſti, mare paſſionum ſecans. Ut Aaron ſummus Sacerdos Domini fuiſti: ut JESUS, filius Nave inimicos in fugam vertiſti. Ut Phinees æmulator gratia dignus habitus: ut Iſajas ſpirituali igne mundatus; ut Ezechiel ſedentem ſuper Cherubim ſpectaſti; ut Daniel ora leonum obturaſti; & ſicut tres pueri adverſariorum flammam rectè conculcaſti. Inſtar Petri prædicaſti, inſtar Pauli docuiſti, inſtar Thomæ filium DEI paſſum confeſſus es. Inſtar Matthæi, Marci, Lucæ, Joannis, de rebus divinis diſſeruiſti: inſtar Apoſtolorum iniquos erudiſti, impios convertiſti, & DEO gratus fuiſti. S. Ephræm in Encomio S. Baſilii in fine.

Columna. Vox deſuper audita eſt: Ephræm S. Ephræm! quemadmodum vidiſti columnam hanc ignis, ejuſmodi eſt M. Baſilius. S. Amphilochius Inconij Epiſc. de S. Baſil. & Ephr.

Fax. Splendida, & lucens Eccleſiæ fax. Sanct. Greg. Naz. or. 20.

TITULUS IV.

BEATITUDO ÆTERNA.

A*Ger*. JESUS dicit Patrem ſuum agricolam, quia colit multiplicem agrum. Quatuor ſunt agri: Mundus, Chriſtus, juſtus, cœleſtis paradiſus. De primo Matth. 13. *Ager eſt Mundus*: de quarto Proverb. 13 *Conſideravit agrum, & emit ipſum*. S. Thom. Ser. 1. in feſto S. Marci. Ager paradiſus eſt; theſaurus autem vita æterna. Arnob. Annot. 17. in Matth. Agri cœleſtis hæreditatis ementur pecunia virtutum, & bonorum operum. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 24.

Altare. Et Angeli imponent Sactos ſuper Altare tuum, id eſt, in gloriam cœleſtem. Id. in pſ. 50.

Apotheca DEI. S. Auguſt.

Aurum cœleſtis Jeruſalem. Quid aliud in auro, vel vitro, accipimus; niſi illam ſupernam patriam, illam beatorum civium Societatem; quorum corda ſibi invicem, & claritate fulgent, & puritate tranſlucent. *Civitas aurum mundum ſimile vitro*. Apoc. 21. S. Greg. mor. l. 18. c. 31.

Æſtas. Bene regnum DEI æſtati comparatur: quia tunc mœroris noſtri nubila tranſeunt, cùm vitæ dies æterni ſolis claritate fulgeſcunt. Idem hom. 1. in Evang.

Caſtrum dicitur, ſive civitas, propter tria. 1. Quia caſtrum eſt ſitum in loco alto: ſed nihil creatum eſt altius cœlo. 2. Quia caſtrum eſt inexpugnabile. 3. Quia eſt proviſum de omnibus neceſſariis - etiam poteſt capi caſtrum cœli. Hoc non auderem dicere, niſi quia Chriſtus dixit Matth. 11. *Regnum cœlorum vim patitur* - Ideo tamquam boni bellatores debemus obſidere caſtrum cœli, & ipſum impugnare. S. Vinc. Ferr. ſ. 4. D. 1. Adv.

Cedrus. Cedri nomine celſitudo gloriæ in Electis accipitur; ſicut & pſ. 91. teſtatur, *ſicut cedrus Libani, &c.* S. Iſid. c. 3. in 3. Reg.

Cellaria DEI ſunt æterna beatitudo, & ſupernæ patriæ gaudia. S. Thom. in 1. Cant.

Civitas. Nota ſuper illa verba, *circuivi civitatem*. Cant. 3. - 3. Cœleſtis patriæ, cogitando Sanctorum prœmia. S. Th. in 23. Iſ.

Cœna, Luc. 14. Per cœnam iſtam, ſicut dicunt Sancti, intelligitur beatitudo cœleſtis - fercula in vita æterna ſunt gaudia. Id. S. 2. D. 21. Pent.

Convivium pinguium. Tertium convivium eſt ſolemne cœleſtis gloriæ. In quo ponit tria: 1. vinum ad ebrietatem: *comedite amici, & inebriamini*. Cant. 3. 2. Lac ad profuſionem cordis, & animæ. Cant. 5. *Oculi tui ſicut, &c.* S. Thom. in Iſ. 25.

Denarius. Paterſamilias Chriſtus eſt; qui operarios conducit, id eſt, qui credentes colligit. Vinea cultura legis eſt; denarius autem vita æterna. Arnob ſup. c. 20. Matth. Gaudia æternitatis ſignificantur per denarium. S. Thom. S. 2. in Septuag. Denarius eſt vita æterna; quæ non datur, niſi operantibus in vinea, id eſt, pœnitentia, vel religione. S. Bonav. S. 3. D. 1. Paſch.

Deſertum, Luc. 15. eſt ſtatus gloriæ: qui à multis deſeritur. Nonne reliquit 99. in deſerto, id eſt, in cœlo. S. Thom. in 12. Apoc,

Deſiderium beatitudinis æternæ. Et nos igitur ſi fructus ſpirituales guſtabimus, præſentia certè univerſa vilipendemus; futurorum cupiditate, quaſi optima quadam ebrietate capti. S. Chryſoſt. hom. 75. in Matth Umbram deſiderare, eſt, poſt tentationis æſtum æterni refrigerii requiem quærere. Hanc comprehendere Paulus ambiebat Philipp. 1. *Deſiderium habens diſſolvi*. S. Gregor. mor. l. 8. c. 7.

Dextera. Dextera gloriam æternam; ſiniſtra vitam temporalem, & proſperitatem ſignat. S. Vinc Ser. de S. Barnaba. Sedet ad dexteram Patris. Intellige dexteram, nè quæras ibi ſiniſtram. Dextera DEI, dicitur æterna felicitas. S. Aug. Ser. 119. de temp. Per lævam, præſentis temporis proſperitas. vel etiam dona DEI, intelliguntur, quæ Sanctis in præſenti conferuntur per: dexteram beatitudo cœleſtis patriæ accipitur. S. Thom. in c. 2. Cant. In læva Chriſti, temporalia ejus bona; in dextera, perpetuæ vitæ beatitudo deſignatur. S. Iſid. Expoſit. in Cant. Lævæ nomine intelliguntur ſplendores intellectus ſpeculativi, qui ad guſtum Viatoris pertinent: dexteræ nomine, quæ patriam ſignat, intelligitur ſuperintellectualis unitio ad DEUM; quæ ſpeculum neſcit, & quaſi ad præmium inclinat, tamquam arrha, & pignus; nec aufertur. Quare dixit Sponſa: *tenui eum; nec dimittam*. Vercellenſis apud S. Bonaventuram de 6. itin. æternit. diſt. 6. *Statuet oves à dextris*. Matth. 25. Dextera tua, id eſt, gloria futura. Sanct. Thom. in pſ. 47.

Dies, futurum eſt ſæculum. Proclus Archi - Ep. Conſtant. orat. de S. Andrea.

Dies octava, eſt futuri ſæculi tempus. Sanct. Iſid: c. 10. in Levit.

Ephraim mons, 1. Reg. 1. Quis eſt mons Ephraim? niſi cœlum. Mons quippe eſt frugifer; qui æternæ pulchritudinis flores, & fructus indeficientis gaudii ſemper profert. S. Greg. l. 1. c. 1. hic.

Fons. *Haurietis aquas de fontibus Salvatoris*. Iſ. 12. - Vitæ æternæ. *Me dereliquerunt Fontem*. Jer. 2. S. Thom. in Iſ.

Horreum. Electi ſunt frumentum DEI, cœleſtibus horreis recondendi. S. Greg. apud S. Thom. Opuſc. de Sacr. Alt. c. 10. Sanctorum gloria notatur: in horreum meum, ſpatioſum propter amænitatem; delicioſum propter jucunditatem; perpetuum propter æternitatem. Id. ſer. 2. D. 4. Epiph. Triticum ſunt Sancti; Zizania, hæretici; horrea manſiones cœleſtes. S. Hieron. apud Sanct. Thomam in Cat. ſup. c. 13. Matth.

Horeb. Mons DEI Horeb ſignificat menſam cœleſtem. S. Thom. ſerm. 1. D. 1. Quadrageſ.

Lac æternæ gloriæ, propter facilem abſorptionem. Id. in 28. Iſ.

Lapis pretioſus. In lapidibus pretioſis pretioſa vitæ æternæ deſignantur eloquia. Goffridus Abb. Opuſ. 7.

Lectulus Salomonis ſuperna - requies. S. Thom. in Cant. c. 3.

Littus, Joan. 21. Quid per ſoliditatem littoris, niſi illa perpetuitas æternæ quietis deſignatur? S. Gregor. hom. 24. in Evang.

Manipulus. Per manipulum, præmium deſignatur; juxta quod legitur pſ. 125. *Venientes autem venient, &c.* Innocent. 3. de Sacrif. Miſſ. l. 1. c. 43.

Margarita. Per margaritam intelligitur cœleſtis vitæ dulcedo. S. Greg. hom. 11. in Evang. apud S. Thom in Cant. ſup. c. 13. Matth. Specioſæ margaritæ nomine claritas æternæ Patriæ intelligitur. S. Haymo hom. in feſto Virginis.

Meridies. Illa meridies tota eſt dies, & ipſa neſciens veſperam. S. Bernardus ſ. 33. in Cant. O verè meridies! plenitudo fervoris, & lucis; ſoli, ſtatutio, umbrarum exterminatio, deſiccatio paludum, fœtorum depulſio. O perenne Solſtitium! - ò vernalis temperies, ò æſtiva venuſtas, ò autumnalis ubertas! Et, nè quid videar præterijſſe, ò quies, & feriatio hyemalis. S. Bern. ſer. 33. in Cant.

Numerus. Per centenarium numerum æternæ vitæ contemplatio deſignatur. S Greg. hom. 17. Ezech. Per quinquagenarium numerum requies æterna ſignatur. Id. ib. Octonarius idcirco adhibetur: quia futuri ævi figuram gerit. S. Joann. Damaſc. or. de tranſ. Dom.

Palma. Sportæ junco, & foliis palmarum ſolent contexi; & ſignificant Sanctos, qui radicem cordis in ipſo fonte vitæ collocant, nè areſcant, ut juncus in aqua; & palmam æternæ retributionis in corde retinent. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth. Palma victricem ornat manum: & ideo ſignificat præmium illud, quod victoribus Sanctis in cœleſtibus dandum eſt. S. Thom. in 7. Cant. Palma eſt arbor lata, pulcherrima, omni tempore foliis adornata; arbor victoriæ ſignificativa, diuturna, fructu dulciſſima: ſic, & vita illa beata. S. Bonav. ſer. 1. de S. Bartholomæo.

Panis. *Satiare panibus* - vel gaudiis cœleſtibus. Panis (quo paſcit Chriſtus Fideles ſuos, nè in via juſtitiæ deficiant) æternæ beatitudinis prægustatio. S. Thom. ſ. 2. D. 7. Pent.

Paradiſus. Primus fluvius (quo cœleſtis agricola agrum irrigat cœleſtis paradiſi) eſt gaudium de creatione corporali; ſecundus de ſocietate Angelorum; tertius de Chriſto homine; quartus de gloria Divinitatis. Id. ſ. 1. in feſto S. Marci. Paradiſus dicitur, quaſi parans viſum: quia parat viſum; qui eſt beatitudo Sanctorum, & Angelorum. Joan. 17. *Hæc eſt vita eterna, ut cognoſcant te ſolum DEUM*. Id. ſer. 1. D. 24. Pent. Paradiſum colit quatuor modis: malas herbas extirpando, id eſt, dœmones; arbores pulcherrimas, id eſt, filia Virginum, & roſas Martyrum, & violas Confeſſorum, in eo plantando; quatuor fluminibus gaudiorum irrigando, &c. Id. ſ. 1. in feſto S. Marci.

Ramatha civitas, 1. Reg. 1. Patriam cœleſtem ſignificat. S. Greg. l. 1, c. 1. in Reg.

Regio noſtra paradiſus eſt. Matth. 2. ad quem JESU cognito redire per viam, qua venimus, prohibemur. A regione etenim noſtra ſuperbibendo, &c. diſceſſimus; ſed ad eam neceſſe eſt, ut fluendo, obediendo redeamus. S. Greg. hom. 10. in Evang.

Roma. S. Laurentius eſt Romæ cœleſtis perennis Conſul. Aurelius Prudentius hymn. 2. de S. Laur.

Sabbatum. Opera bona noſtra ſunt manna, quæ ante Sabbatum, id eſt, requiem æternam colligi debent; cæteroquin nihil valoris habitura. Perlinus diſt. 5. c. 2. n. 10. ex S. Aug. ſer. 91.

Salomonis apparatus. Beatitudo æterna ſignificatur in eo ſplendido apparatu Salomonis 3. Reg. 10. quem Regina Saba, id eſt, anima admirabitur. S. Bonav. ſer. 5. D. 2. Quadrag.

Septima dies vita beatorum, qui veſperam non habet. S. Iſid. c. 3. in Gen.

Stola filij prodighi. Dedit Stolam primam; illam, quam Adam perdidit, immortalitatis gloriam ſempiternam. S. Chryſolog. ſer. 1. de filio prodigo. Stola eſt æterna beatitudo. S. Thom. in 6. Apoc.

Tabernaculum eſt cœleſtis Patriæ viſionis æternæ; quæ eſt omnium Beatorum. S. Thom. in 22. Iſajæ.

Templum. Patria cœleſtis deſignatur per templum. Sanct. Haymo hom. in feſto Purif. B. V. Per Tabernaculum deſignatur Eccleſia militans; per templum in monte factum, ſtatus futuræ vitæ. S. Thom. in pſ. 22.

Theſaurus vita æterna. Arnob Annot. 17. in Matth. Theſauri nomine ſpiritualiter cœleſtis Patriæ amorem intelligere debemus: - ager, in quo theſaurus abſconditus invenitur, nos ſumus: ſi tamen in nobis manet cœleſte deſiderium. Haymo hom. in feſto Virg.

Villa noſtra, ad quam nos ſumus ambulantes, eſt paradiſus; & in nocte, ſcilicet culpæ, clauditur: ideo oportet venire de die, ſcilicet cum claritate gratiæ. S. Vinc. Ferr. ſer. in octava S. Stephan.

Scriptura gloriam corporis glorificandi oſtendit per lunam perfectam; gloriam autem animæ, per ſolem. S. Aug. Conc. 2. in pſ. 88.

TITULUS V.

BEATITUDO TEMPORALIS.

A*Djectiva*. Temporalia quodammodò Adjectiva ſunt: nam tum adſunt, tum non. Subſtantivum eſt amor DEI: nam talia non tranſeunt, ſed permanent immobilia in æternum. Adjectiva ergo ad ſubſtantiam debent referri, id eſt, temporalia ad ſummum Bonum. S. Bonav. in pſ. 104.

Anguilla quantò fortiùs ſtringitur, tantò fortiùs de manu elabitur. Sic & Mundus, quantò ampliùs amatur, tantò timidiùs retinetur. Id. ſer. 2. de Invent. S. Cruc.

Aqua. Mihi videtur, juxta tropologiam, lunaticus eſſe, qui per horarum momenta mutatur ad vitia: & nunc quidem in ignem fertur, quo adulterantium corda ſuccenſa ſunt; nunc in aquis ſcilicet voluptatum, vel cupiditatum, quæ non valent extinguere charitatem. S. Hieron. apud S. Thom. ſup. 17. Matth. Affluentia divitiarum rectè aquæ comparatur, propter defluxum celerem. S. Thom. in 16. Apoc.

Avis. *Tranſierunt omnia illa - tamquam avis, quæ tranſvolat in aere; cujus nullum invenitur argumentum itineris illius*. Sap. 2.

Bulla. Ubi præclara conſulatus dignitas? ubi fucati amici? ubi cœnæ, & convivia? nimirum nox, & ſomnium. erant illa omnia. - Verni flores erant, umbra erant, fumus

R. P. Andreæ Spanner.

erant, bullæ erant, araneæ tela. S. Chryſoſt. apud Damaſc. paralel. l. 1. c. 10.

Capillus. Monachus (S. Martinus) capillos evulſit, id eſt, temporalia reliquit, quæ per capillos deſignantur. S. Thom. ſerm. de S. Martino.

Cinis. Rectè ſtultorum memoria cineri comparatur: quia illic ponitur, ubi ab aura rapiatur. S. Gregor. mor. l. 11. c. 17.

Cutis pulchritudo, eſt gloria temporalis, Id. ibid. lib. 14. cap. 8.

Dextera ſignat proſperitatem. S. Vincent. Ferr. ſer. 3. de Dominica. Per quam ſignatur proſperitas. S. Thom. in pſ. 41.

Dies. Per diem intelligatur proſperitas, & per noctem adverſitas. Id. in pſ. 21.

Equus. Equum accipe etiam figuratè quamlibet amplitudinem ſæculi hujus, quemlibet honorem, in quem ſuperbus aſcendit. S. Aug. Enarrat. 2. in pſ. 32.

Fabula quædam eſt, & ſomnium vita. Sicut enim in ſcena aulæo ſublato varietates diſſolvuntur; & omnia corruſcante luce ſomnia avolant; ita nunc quoque conſummatione veniente tam communi, quàm uniuſcujuſque, omnia diſſolvuntur, & evaneſcunt. Et lignum quidem, quod plantaſti, manet; & domus, quam ædificas, & ipſa manet: faber autem, & agricola, pereunt. Et cùm hæc fiant, nec ità veremur; ſed tamquam immortales hæc omnia comparamus. S. Chryſoſt. hom. 55. ad Pop.

Facies dæmonum. Filii Iſrael à facie Philiſtinorum timent. 1. Reg. 7. ut eorum poſteriora non timeant. Quæ eſt enim malorum ſpirituum facies, niſi concupiſcentia ſæcularis? S. Greg. l. 3. c. 5. in 1. Reg.

Flos fœni. Iniquorum potentia fœni floribus comparatur: quia nimirum carnalis gloria, dum nitet, cadit; dum apud ſe extollitur, repentino intercepta fine terminatur. S. Gregor. mor. l. 17. c. 5. Decor hominis temporaliter eſt proſperitas temporalis; ideo comparatur flori. S. Thom. in pſ. 29. Caro, & Sæculi voluptates, ſunt arens fœnum S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 14. Matth.

Flumina Babylonis ſunt omnia, quæ hic amantur, & tranſeunt. - Salices ſunt ſæculi amatores rigantur hæc ligna de fluminibus Babyloniæ, & nullum fructum ferunt. S. Aug. præfat. in pſ. 136.

Folium. Folia, & bullas, & fumum, & paleas, & umbram, & pulverem ab area vi venti excuſſum; omnem hujuſce ævi ſplendorem appellavi. Heſychius.

Foſſa, ſeu *fovea*. Ipſa felicitas peccatorum foſſa eorum eſt hoc ſe ille putat ſublimiter ire, & DEUS hoc foveam vocat. Foſſa ad ima tendit, non ad cœlum. Idem Expoſ. pſ. 93.

Fumus Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in ſæculo; & nulla erit recordatio præteritorium gaudiorum. Thom. Kemp. l. 3. Imit. c. 13.

Gaudium vanum. *Vanum eſt vobis ante lucem ſurgere*. Pſal. 126. Ante lucem ſurgere, eſt priùs, quàm claritas æternæ retributionis appareat, in præſentis vitæ nocte gaudere. S. Gr. mor. l. 8. c. 35.

Hoſpitium Cœlum eſt domus quieſcentium, Mundus hoſpitium breve; & ideo relinquendum. Sanct. Bonav. Ser. 2. de Omn. SS.

Impedimenta in via. Hæc igitur ſciens, ſuperflua quæque amputa, facque pauperibus ſupplementum. Nam ſi calceamenta quis ſupra menſuram pedibus adegerit, itinere certè prolixiori impedimenta ſentiet: et veſtimentum induens corporis ſtaturam excedens pari modo implicabitur. Et qui ſupra quod ſatis eſt, habent; non modò in ipſa ſufficientia, ſed & in neceſſariis quibuſdam impediuntur. Nam qui deforis in agone currunt, & ipſa exuunt veſtimenta: viam verò in cœlum ferentem, & eandem arctam, & arduam, tot cum impedimentis, quando poteris ambulare? Sanct. Chryſoſt. hom. 7. de Pœnit.

Indumenta. Quid ſunt terrena omnia, niſi quædam corporis indumenta? Qui ergo contra diabolum ad certamen properat, veſtimenta abjiciat, nè ſuccumbat; nihil in hoc Mundo amando poſſideat. S. Greg. hom. 32. in Evang.

Læva. Per lævam, præſentis temporis proſperitas intelligitur. S. Thom. in 2. Cant.

Lignum putridum. Eſt humana gloria putrido ligno ſimillima; quæ de nocte (præſentis vitæ) lucet; ſed in die (judicii) putridum apparet. Tales omnes (gloria temporali abundantes) lampyridi, ſive cicindelæ, vel nocti lucæ ſimiles; quæ volando de nocte lucet, & in die latet, & tota nigra apparet. S. Bonav. Ser. 1. de S. Andrea Ap.

Lutum dicuntur bona temporalia, quoniam coinquinant animam. S. Bonav. Ser. 2. D. 24. Pent.

Manus dicuntur divitiæ, temporales. Ratio: quia ſicut manibus facimus omnia opera unde dicit Philoſophus, quòd manus eſt organum organorum: ità cum divitiis homo facit omnia negotia. Manus dextera eſt pecunia de bono juſto congregata; ſiniſtra, eſt pecunia injuſtè acquiſita. S. Vincent. Ferr. Ser. 1. fer. 6. poſt Cineres.

Molendinum puto dictum Mundum iſtum: quia rota temporum volvitur, & amatores ſuos conterit. S. Aug. in pſ. 36. conc. 1.

Navis. *Tamquam navis, quæ pertranſit fluctuantem aquam*. Sap. 2.

Nidus eſt vita, præſæns, Chariſſimi, ex feſtucis, & luto coagmentatus. Licèt mihi magnas ædes oſtendas, ſive regias ipſas, multo auro fulgentes, & gemmis; nihil ab hirundinum nido differre cenſebo. S. Chryſ. hom. 55. ad Pop.

Nox. Manè dicitur, quando nobis bene eſt; nox dicitur, quando triſtitia tribulationis eſt. S. Aug. in pſ. 91. Manè ſignificat proſperitatem ſæculi; veſpera tribulationem. Id. in pſ. 64.

Noxia. Non tam vehementer fluvialium aquarum curſus ripas corrodere, & ſubmittere ſolet; ſicut deliciæ, & luxus, omnia valetudinis noſtræ firmamenta facilè ſubruere. Sanct. Chryſ. hom. 55, ad Pop.

Nuntius. *Tranſierunt omnia - tamquam nuntius percurrens*. Sap. 2.

Olla fervens. Creaturæ, ſeu beatitudo temporalis, ſunt olla fervens: cui ſi qui nimium adhæſerit per amorem, timeat, nè ſe comburat. S. Vinc. Ferr. Ser. de Commem. S. Pauli.

Onera. S. Ambr. l. 1. ep. 89.

Panis. Per Panem deliciæ temporales. V. Beda apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 6. Marci.

Paſcua. vaſtabit Dominus paſcua eorum, id eſt, civitates, & villas. S. Thom. in 25. Jerem.

Pavimentum. Per pavimentum terram intelligimus; per terram materialia (temporalia) - meritò adhærebat pavimento, qui ſe abſcondebat à Chriſto. Non adhæret pavimento, cui dicit Chriſtus Joan. 22. *ſequere me*. Sanct. Ambr. S. 4. in pſ. 118.

Pili. *Sicut novacula feciſti dolum*: Pſal. 51. quia ſicut novacula radit pilos, ità mali dolum acuunt contra juſtos. Et hæc verè faciunt ſicut novacula, quæ pilos ſuperfluos radit: quia non niſi ſuperflua, id eſt, temporalia poſſunt peccatores ſanctis auferre; ſpiritualia numquam. S. Thom. in pſ. 51.

Pondus. Amor divinus verè penna eſt; ſicut à contrario amor creaturarum verè eſt pondus. S. Bonav. Ser. de SS. Sim. & Juda.

Pratum. Jucunditatem hominum comparat (Iſajas) prato florenti. Id. in 35. Iſ.

Pulvis Quid ſunt aliud labentium dignitatum inſulæ, niſi pulvis? nam eam, quam blandiendo ſordidant, à veris ſplendoribus mentem cœcant. S. Greg. l. 2. c. 1. in 1. Reg.

Quaternarius numerus temporalia quæque & præſentia ſignificat, propter quatuor anni tempora, vel propter quatuor Mundi elementa. S. Thom. in Cant. c. 6.

Retia Dimittamus retia, id eſt; retinentia; ſicut ſunt occupationes mundanæ. S. Vincent. Ferr. ſerm. de S. Jacob. Ap. Majore.

Retinacula ſpei noſtræ. Tertull. de cultu fœm. c. 13.

Rota. Nonne noſtra rotæ cuidam ſimilia ſunt? S. Chryſoſt. hom. 43. ad Pop.

Salices ſunt ſæculi amatores: - rigantur hæc ligna de fluminibus Babyloniæ; & nullum fructum ferunt. S. Auguſt. Præfat. in pſ. 136.

Sarcina, vana, graviſque. Theophilactus apud Lobbet. q. 1. de S. Brunone § 4.

Sepulchrum. Triplex ſepulchrum eſt: temporale, infernale, æternale. S. Bonav. ſerm. 2. de S. Jacobo Majore.

Somnium eſt iſte theſaurus præſentis vitæ, evigilas, & receſſit: quoniam qui potuerit crapulam iſtius Mundi edormire, & ſobrietatem virtutis aſſumere; iſta contemnit. S. Ambr. Enarr. in pſ. 48. Somno vitæ quies figuratur. *Ego dormio*. Cant. 5. Quod bene per Jacob Gen. 28. in itinere dormientem figuratur - in itinere quippe dormire, eſt, in hoc præſentis vitæ tranſitu à rerum temporalium amore quieſcere. S. Greg. mor. l. 5. c. 21.

Stabulum. Omnia, quibus uteris in hac vita, ſic tibi debent eſſe, tamquam ſtabulum viatori, non domus habitatori. S. Aug. conc. 1. in pſ. 34.

Tenebræ proſperitatem, tenebræ adverſitatem ſignificant. S. Thom. in 58. Iſ.

Ubera noſtra, quibus à Domino lactamur, ſunt proſperitas temporalium, & ſolatium amicorum. Quando DEUS videt, quòd homines nimium confidunt in his, & alliciuntur ab his; ſubtrahit ea, & ponit amaritudinem, ut ponant in ſolo DEO ſpem ſuam, S. Thom. in pſ. 39.

Viaticum. Quid homini pecunia ſua, niſi quoddam viaticum eſt? multa oneri, moderata uſui: Viatores ſumus vitæ hujus. S. Ambr. l. 7. ep. 44.

Uxor Loth. Gen. 49. in ſaltem converſa eſt; quæ ſpecies citò ſolvitur, non poteſt uſum habere diuturnum. Sic ſunt, temporalia ſequuntur, & non ſequuntur æterna: & hic infatuantur à ſtultitia ſua, & futurorum gratiam habere non poſſunt. S. Ambroſius in pſ. 43.

TITULUS VI.

S BENEDICTUS, ET EJUS SACER ORDO.

A*Dam, Abel, Abraham, &c.* Omnes Sanctos, ac venerabiles Patres, quotquot ab initio ſæculi fuerunt, imitatus veraciter agnoſcitur. Goffridus Abb. Vindocinenſis in Gallia. Card. S. Priſcæ. ſer. 11. de feſtivitate S. Benedicti. Vixit circa annum 1120.

Angelus. Firmiter credere debemus, quòd à DEO nobis ſit tamquam Apoſtolus, & Angelus deſtinatus Goffridus ibid.

Ampliſſimus. Balduinus præfatione ad Regulam S. Benedicti inter filios magni illius Parentis, ait, numerari Imperatores tres, Imperatrices undecim, Reges maximos, & ſtrenuos viginti duos, Reginas 41. Principes viros, ac fœminas, ferè innumeras. Lobbetius in Glor. Patriarch. de S. Benedicto in Procem. Dedit Pontifices 18. Gregorium Magnum, Bonifacium IV. Adeodatum, Agathonem I. Stephanum III. Leonem IV. & V. Sylveſtrum II. Stephanum IX. Gregorium VII. Victorem III. Urbanum II. Paſchalem II. Gelaſium II. Anaſtaſium IV. Adrianum IV. Clementem VI. Urbanum. V. Cardinales dedit 180. Archi-Epiſcopos 1564., Epiſcopos 3512. Abbates eruditione, & ſcriptis illuſtres 15700. Lobb. ibid. §. 1. ex Trithem. l. 1. cap. 5. Fuerunt aliquando Abbatiæ Ordinis Bened. ad triginta ſeptem millia; Prioratus ad quatuordecim millia; & inſuper Aſceteria Monialium ſupra quindecim millia. Id. ib. §. 2. In uno Epiſcopatu Moguntino, ut author eſt Trithemius lib. 1. de viris illuſtr. S. Benedicti cap. 2. fuerunt 124. Monaſteria. Id. ib. In Hiſpania Monaſterium Æleobaſſe recenſuit Religioſos 999. In Normandia Monaſterium Gimeſienſe 900. Monaſterium Bencor in Hybernia 300.

Benedictus. S. Benedictus eſt verè per omnia Benedictus. S. Bernardus ſer. 13. in pſ. 90.

Dilectus DEO, & hominibus. Eccl. 45. Hæc poſſunt exponi de B. Benedicto. Leguntur ſecundùm literam de Moyſe, qui præfiguravit S. Benedictum propter ſex: propter deſertionem Ægypti, petitionem eremi, multorum in eremum introductionem, multorum miraculorum operationem, futurorum prædictionem, & propter interpretationem. S. Thom. ſerm. 1. in feſto S. Benedicti.

Elias, Eliſæus, Jacobus, Joannes. S. Benedictus quoad quædam confertur cum Joanne B, cum Jacobo Patriarcha, cum Moyſe, Elia, Eliſæo. S. Thom. 3. p. q. 38. apud Lobbetium p. 92.

Filia ſegregata, cui comparabo te filia ſegregata? cui coadæquabo te? - Mater Monachorum - Exurge nunc Monachorum ſacratiſſime Princeps Benedicte. Joannes Trithemius Ordin S. Benedicti. Spanheimenſis primùm, dein S. Jacobi Herbipolenſis, Abbas Vict. anno 1490. mortuus 1516. die S. Luciæ.

Firmamentum. Filii ſancti Benedicti ſunt inſtar ſtellarum firmamenti. Lobb. p. 87.

Flos. Doleo ſuper te, ò flos Monaſtici decoris. Trithem. libro Penthico de ruina Ordinis Benedict. c. 3.

Inventor ſecundæ regenerationis noſtræ glorioſus iſte Sanctus pariter extitit, & ſcriptor. Goffridus ſer. 11. de ſeptio S. Bened.

Inclytus Ordo. P. Sfortia Pallavicinus lib. Vindic. Soc. Jeſu cap. 23.

Lucerna ſuper candelabrum poſita. Goffrid. ib.

Italiæ Lumen. Lobb. in Procem.

Parens Divorum. Ordo S. Benedicti fuit Regum portus, Pontificum ſeminarium, Divorum parens, Sapientiæ regia. Pallavic. ibid. Joannes XXII. Pontifex inquiſivit numerum. Sanctorum Ordinis Bened. & deprehendit illum acceſſiſſe ad 55000. Martyres ſolùm numerantur 2016. In Caſſinenſi cenſentur 5555. quorum ſacræ exuviæ religioſè ſervantur. Lobb. ib. §. 2.

Plenus omnium Juſtorum ſpiritu fuit. S. Greg. l. 2. Dialog.

Prænobilis Sodalitas. Pallav. ib.

Princeps Monachorum. Exurge nunc Monachorum Sacratiſſime Princeps. Trithem. ib. c. 3.

Specus, in qua habitavit, eſt paradiſi limen, miraculorum ſedes, & prodigiorum cœleſtium officina. Lobb. ibid. p. 78.

TITULUS VII.

S. BERNARDUS, ET ILLIUS ORDO.

A*Gricola*. Suſcitavit Dominus eis (Ciſtercienſibus) à principio novellæ plantationis eorum agricolam peritum. *R. P. Andreæ Spanner*. Jacobus Vitriacus Aconenſ. Epiſc. & S. R. E. Card. hiſtor. Occid. c. 14. & 15.

Angelus. B. Henricus Suſo, & S. Bernardus, ſunt in terris Angeli; in carne prope toti ſunt ſpiritus. Lobbetius de S. Bernardo q. unica.

Aurum fuit B. Bernardus per voluntatis ſanitatem, multitudo gemmarum, per morum honeſtatem, & virtutum multiplicitatem; vas pretioſum, per virginitatis puritatem. - S. Bernardus quaſi vas auri: fuerunt autem in hoc novem gemmæ, de quibus Ezechielis 28. *Omnis lapis pretioſus, &c.* Lapides iſti ſignificant novem Ordines Angelorum, quibus fuit dotatus S. Bernardus: quia habuit in ſe virtutes, & Officia omnium Ordinum Angelorum. S. Thom. in feſto S. Bernardi.

Columba. Ordinem Ciſtercienſem Innocentius IV. Columbam appellavit mitem, humilem, electam Domini ſpecialem, & pulchram per totum. Lobbet. in Procem.

Columna. S. Bernardus Eccleſiæ columna. Ordo Ciſterc. eſt Eccleſiæ ſuſtentaculum. Fuit columna lucis, & ignis. lucis à ſcientia; ignis à DEI amore. Lobb. ib.

Varia de S. Bernardo, & ejus Ordine promiſcuè.

S. Bernardus Scholam habuit cœlum, Magiſtrum DEUM; ipſe inſignis fuit zelator animarum. Lobb. ibid. quæſt. unica.

S. Bernardus quaſi ſtella, ſed ſolis æmula; imò ut Sol ipſe lucis parens. Ib. Canonicus Regularis S. Bernardi olim diſcipulus; à morte S. Bernardi vidit ſtellam ad inſtar Solis ad cœlum ferri; per quam deſignari S. Bernardum divinitùs doctus eſt. Id. ib. ex Henriquez diſt. 4. c. 46.

Marquella, in Flandria cœnobium Virginum anno 1230. fundatum à Joanna Flandriæ, & Hannoniæ Comitiſſa; vetuſto, ac proprio nomine Reclinatorium Beat. Mariæ nuncupatur. Aubertus Miræus in Chronico Ciſterc. pag. 227. Flinenſis Abbat. in Flandria Virg. olim dicta, Honor Beat. Mariæ. Stagenſis Abbatia Virg. ibidem dicta fuit, Domus lætitiæ. Id. ib. p. 267.

Ordinem Ciſterc. appellavit Benedictus XI. Stellam matutinam in medio nebulæ. Clemens IV. fontem dixit, & quidem amœnum varietate virtutum, qui ſic excreſcere meruit, ut fontis nomen excedens fluvius cenſeatur. Stephanus Ep. Tornacenſis Epiſt. ad Robertum Pontiniac., lucernam ſuper montem poſitam. Sanct. Antonius Archi-Ep, Florent p. 2. tit. 15. cap. 23. magnam Eccleſiæ columnam. S. Petrus Abb. Chuniac., lacteam, fortemque columnam; cui innitatur Monaſtici Ordinis ædificium. Petrus Ep Carnotenſis Epiſt. ad Nicolaum Anglum, ipſa Ciſterc. Ordinis clauſtra dixit caſtra DEI. Cardin. de Vitriaco hiſt. Occid. c. 14. vineam electam. Id. ibid.

S. Bernardus eſt in Ordine Ciſtercienſi, quod lucerna in domo, quod ſtella in cœlo. Ib.

Ordo Ciſtercienſis multos Martyres, & Confeſſores numerat. Unum Claravallenſe Monaſterium illuſtres ſanctitate 900. Scotia Martyres 200. Hibernia 900. etiam in unico Menchorenſi Monaſterio. Hiſpania 2000. à Mauris pro fide cæſos, Anglia S. Thomam, & Edmundum Cantuar. Archi-Ep. Hibernia S. Malachiam Archi-Ep. illius regni decus, & lumen clariſſimum. Francia S. Hugonem Abbat. S. Godefridum Lingonenſ. Ep. Sanct. Guilielmum Aquitaniæ Ducem. Hiſpania Sanct. Maurum Abbat. Sanct. Bernardum Vincentinum Ep. Sabaudia Sanct. Petrum Archi-Ep. Tarantaſienſem, &c.

Ex Ordine Ciſtercienſi fuerunt Pontifices Romani 4. Patriarchæ 14., Cardinales 46., Archi-Ep. 800. Epiſc. 1400. E Regibus fuerunt 3. facti Monachi Ciſterc. è Regum filiis 8. è Ducibus 3.

Ex Ordine Ciſterc. prodierunt aliæ decem familiæ: Gullielmitæ, Ordo Vallis Caulium, Montis Virginis, Gilbertinorum, Conceptionis B. Virg. Mariæ, Calatravæ, Alcantaræ, Templi Grandimontenſis, Militum Chriſti. Hucuſque Lobb. in Procem. ut ſuprà.

Inter alios, quos Ordo Ciſterc. habuit doctrina præſentes Viros, fuit Alanus, dictus Doctor univerſalis. Idem ibidem.

Medium Eccleſiæ Sanctæ eſt Ordo S. Bernardi, ſuſtentans Eccleſiam, velut columna, cui tota domus innititur. ait Chriſtus D. ad S Mechtilden. Lobb. ex Henriquez de SS. Ord. Ciſterc. lib. 1. d. 1. c. 6.

Regula Ord. Ciſterc., conſcripta à S. Stephano tertio Ordinis hujus Abbate, vocata eſt ab eodem Stephano, charta charitatis. Lobb. ib.

Annotavit Henriquez Ordinis Ciſterc. accuratus hiſtoriographus: eum brevi tempore ità diffuſum; ut numeraverit Monaſterium Virorum 4000. Virginum 6000. Lobb. ib.

Aubertus Miræus author Chron. Ciſterc. in principio vocat Ordinem Ciſterc. clariſſimum Ordinem. Cœpit ſub Roberto anno 1098.; qui Moliſmenſi Abbatia relicta in ere-

mum Ciſtercium, 21. Monachis ejuſdem Abbatiæ conceſſit. Roberto Moliſmum revocato ſucceſſit Albericus, huic Stephanus, &c. Anno 1123., id eſt, annis quindecim poſt fundatum Ciſtercium, venit S. Bernardus cum 30. Sociis Ciſtercium. Eſt autem Ciſtercium in Burgundia. Miræus ib.

Ordo Ciſterc. eſt Vinea Domini Sabaoth; quæ intrà breve tempus palmites ſuos extendit à mare uſque ad mare. Pſal. 79. Ibid. p. 3. 4. 5. juxta edit. anno 1614. in 8. Ut ſidus nitidum noſter præfulgidus Ordo. Jam penitus toto clarus in orbe micat. Ibid. p. 243. Ciſtercienſes tamquam boves (Iſ. 65. de armento Domini paleam manducantes, grana ſupervenientibus reſervabant, foris non manſit peregrinus: & oſtium eorum viatoribus patuit. Ibidem p. 243. Non eſt provincia, vel Regno: ad quam vinea illa benedicta palmites ſuos non extenderit. Dilatavit Dominus, & beata eorum patrona Virgo Maria, locum tentorii eorum. Miræus ib.

Ordo Ciſterc. eſt familia Domini. Jacob. Vitriac. p. 244.

Ordo Ciſter. eſt tranquillus portus. Idem apud Miræum p. 247.

Multiplicata eſt ſicut Stellæ cœli, & excrevit in immenſum, Ciſterc. Ordinis Religio. Vitr. ibid. p. 246. In una Diœceſis Leodienſis regione ſeptem hujus Ordinis Abbatias Monialium in tempore modico fundari vidimus; & Sanctis Monialibus, tamquam violis, & liliis, exornari. Id. ibid. p. 248. Ibidem vocat Leodienſem Diœceſim hortum liliorum, & paradiſum deliciarum; ob tam frequentia Monaſteria Ordinis Ciſterc.

Ciſtercienſes ſunt velut Jacob, qui domi habitant; neque curis ſæculi ſe implicant. Id. ib. p. 250.

S. Bernardus primus Abbas Claræ vallis, eximium Ordinis Ciſterc. decus, & ampliùs 160. Monaſteriorum Pater, obdormivit anno 1153. & inter Divos ab Alexandro III. anno 1165. relatus. Miræus pag. 159. Temporibus S. Bernardi 200. plus minus Monaſteria Ciſterc. Ordinis numerabantur. Arnoldus Vionus in ligno vitæ libr. 1. cap. 97. tradit poſterioribus ſæculis numerata virorum Monaſteria 4000. & Monialium ſex ampliùs millia. Miræ. ib. p. 160.

Prima omnium Abbatia Ciſtercium fuit, unde totus Ordo nomen obtinuit: ſecunda fuit Firmitas, tertia Pontiniacum, quarta Claravallis, quinta Morimundus, ſexta Pulliacum. Prima fundata an. 1098. ſecunda an. 1113. tertia an. 1114. quarta, & quinta an. 1115.

Nomina quarundam Abbatiarum Ordinis Ciſterc. ex Miræo. Claravallis, ubi S. Bernardus Abb. Curia DEI in Diœc. Aurelian. fundata an. 1118. Apud Belgas in Brabantia, Camera B. Mariæ D. Diœceſim ſignificat, Mechlin. Vallis florida D. Mechl. Vallis Virginum Abbat. D. Mechl. Nazarethum Abbat. D. Antuerp. Vallis roſarum Abbat. D. Mechl. Vinea noſtræ Dominæ, Lovanii Abb. D. Mechl. Omnia hæc in Brabantia Monaſteria ſunt monialium. In Ducatu Lucemburgenſi Aurea Vallis Abbatia D. Trevir. fundata an. 1131. Monach (NB. *Mon.* ſignificat Virorum, *Virg.* Virginum) Bona via, D. ejuſdem. Clarus fons Virg. In Flandriæ Comitatu ſunt, Bella prata Virg. In Arteſia, Clara pallus Audomaropol. an. 1137. Mon. Viridarium B. Mariæ, D. Camerac. Virg. Victoria D. Atrebat. In Hannonia, Locus ſpinoſus Beat. Mariæ, D. Camerac. Virg. Olivæ D. ejuſd. Refugium noſtræ Dominæ. D. Camer In Hollandia, Corona B. Virg. Portus B. Mariæ. Porta cœli. Aqua frigida. Mon. In Friſia Orientali. Clarus Campus Floridus Campus. Mon. Aula DEI Virg. In Ultrajectana Provincia, Vallis B. Mariæ Virg. Mon. In Groningana ditione. Schola DEI Virg. In Leodienſi ditione, vallis DEI. Mon. Vallis benedicta. Vallis B. Mariæ, Vetus Vinea Virg. In Diœc. Colon. Sylva B. Mariæ. Mon. ſpeculum Beat. Mariæ. Fons Beat. Mariæ. Prata Beat. Mariæ Virg. In Gallia Mons petroſus. Vallis benedicta. Vallis creſcens. Vallis Sancta. Scala DEI. Mon. Locus noſtræ Dominæ. Virg. Ibidem in tractu Toloſano Bona aqua Mon. In Gaſconia, Scala DEI. Sylva lata. Benedictio DEI. Vallis bona. Mon. In Cenomanenſi diſtrictu, Pietas DEI. Mon. In Andegavenſi. Clarus Mon. In Diœc. Bituricenſi, Columna. Albæ petræ. Vallis honeſta. Pratum benedictum. Domus DEI. Olivetum. Mon. Bellus Viſus Virg. In D. Pictavienſi, Stella. Miſericordia DEI. Gratia DEI. Mon. In Turonenſi, Claritas DEI. Mon. In Normannia, Bonus Portus. Mortuum mare. Locus DEI. Mon. Theſaurus Virg. In Campania, Picardia, & Agro Pariſienſ., Vallis lucens. Septem fontes. Tres fontes. Altus fons. Bonus fons. Regalis mons. Vallis noſtræ Dominæ. Frigidus mons. Bellum pratum. Vallis Clara. Pietas noſtræ Dominæ. Sacra Cella. Gaudium noſtræ Dominæ. Mon. Lilium noſtræ Dominæ. Pons noſtræ Dominæ. Amor DEI. Virg. In Lotharingia; Alta ſylva. Clarus locus. Vallis dulcis. Directa Vallis. Mon. Benedicta Vallis. Bona via. Clarus fons. Virg. In Comitatu Burgundiæ, Caritas. Mons S. Mariæ. Carus locus. Locus creſcens. Bethania. Gratia DEI. Mon. In Ducatu Sabaudiæ. Via cœli. Virg. in Hiſpania prope Toletum, Mons Sion. Vallis bona. Rivus ſiccus. Vallis paradiſi. Spina. In Caſtella, Vallis DEI. In Auſtria, Vallis digna, à Jacobo 2. Rege fundata penes Valentiam. Saltus Albus in Regione Legionenſi. In Portugallia, Stella S. Pauli. In Catalaunia, Vallis B. Mariæ. Vallis Bona. Vallis Sancta. Virg. In Regno Valentiæ. Mons Sanctus. In Regno Caſtellæ, Fons calidus. Turris cremata. In Germania D. Conſtantienſis, Vallis S. Crucis; olim aquarum hauſtus. Virg. In Saxonia fundatur an. 1141. Abbatia, Porta gloriæ. In Germania, Villa Salomonis an. 1138. In Svevia, Lucida Vallis. Regis pons. Corona B. Mariæ. Pons ſalutis. Stella lucida. Vallis roſarum Fons Beat. Mariæ. Vallis DEI. Vallis Angelis. Vallis Cœli. Hortus DEI. Cella Sanct. Mariæ. Vallis gratiæ. Vallis ſancta. Pura Vallis. Bona Vallis. Cœli corona. Virg. Virg. In tractu Franconiæ, Vallis S. Crucis. Felix Aula. Vallis B. Mariæ Virgin. In Bavaria, Felix Vallis. In Vveſtphalia, Porta Cœli. Speculum Virginum. Pax DEI. Fons ſalutis. Fons B. Mariæ. Hortus B. Mariæ. Mons amoris. In Jutlandia, Tuta Vallis. Inſula DEI. Locus DEI. Regalia curia. Mon. In Moravia, Clauſtrum Reginæ. Virg. In Svevia, Aurora. Maris Stella. Capella Mon. Apud Francones, Vallis Sanctorum. Mon. Apud Bavaros, Campus Principum. Cella DEI. Cella Principum. Mon. Apud Auſtriacos, Stiros, & Carinthios, Cella Angelorum. Vallis DEI. In tractu Rhenano, Caſtrum aquilæ. In Pomeraniæ, & Bruſſiæ tractu, Rivus S. Mariæ. Purus mons. In utraque Marchia, Locus cœli. Nervus S. Mariæ. Cœli porta. In tractu Vveſtphaliæ, Campus S. Mariæ. In Boemia: Aula Regia. Sancta Corona. Sacer Campus. In Hibernia, Mellis fons. Apud Venetos, Sana Vallis. Laudenſi Abbatia in Flandria, olim dicta fuit, Laus B. Virginis, fundata anno 1152. Hactenus ex Miræo.

TITULUS VIII.

S. BRUNO, ET ILLIUS SACER ORDO.

S. Brunonis anima eſt illa Noemi columba. Lobb. in Glor. Patr. q. 1. de Brunone §. 4.

Carthuſia eſt commoda pœnitentis animæ ſedes, fidaque à ſæculo fugienti ſtatio. Id. ib.

S. Bruno volavit pennis columbæ, ideſt, caſtis, humilibus, &c. Id. ib.

S. Bruno eſt magna mens; & cœli novi, ideſt, Ordinis Intelligentia. Ib.

D. Bruno, ad inſtar aquilæ. Ib.

Noſter Princeps Elias, noſter Princeps Eliſæus; noſtri Duces, filii Prophetarum; qui habitant in agris, & ſolitudine. Petrus Sutor Carthuſianus l. 1. de vita Carthuſiana tr. 1. c. 2.

Divus Bernardus de Ordine Carthuſienſi ait: res eſt antiquæ Religionis, perfectio fundatæ in Chriſto pietatis; antiquæ hæreditas Eccleſiæ DEI; à tempore Prophetarum præmonſtrata: jamque, novæ gratiæ Sole exorto in Joanne B. inſtaurata, & innovata; ab ipſo Domino familiariſſime celebrata. Sutor ib.

Ordo Carthuſ. Ortus eſt an. 1084.

S. Bruno, natus Coloniæ in Germania, fuit Canonicus Rhemenſis in Gallia. Id. l. 1. tr. 2. cap. 1.

Primi Brunonis Socii fuerunt ſex: Lauduinus; Duo Stephani, Canonici Ambo; Hugo Andreas, & Garinus. Poſtremi duo Laici erant. Hugo ſolus inter hos Sacerdos. Ibid c. 2.

Bruno columbæ comparatur. Ib. c. 3.

Voluit Bruno ſimilis effici pelicano ſolitudinis; & ſicut paſſer fieri ſolitarius in tecto. Voluit quærere ut turtur nidum ſibi, ubi poneret pullos ſuos: ut ſicut pullus hirundinis, ſic clamaret, & meditaretur ut columba. Ib.

Bruno venit ad ſolitudinem, ut inſtar Moyſis, poſſet DEO in deſertis ſacrificium acceptum offerre. Ib. c. 4.

Bruno eſt bonus Chriſti Alumnus. Ib.

Bruno primùm poſt annum, ab audita Doctoris Pariſienſis damnatione, ad eremum ivit. Ib.

S. Bruno cum ſex ſuis Sociis videtur à Gratianopolitano Epiſcop. Hugone in ſpecie Stellarum ſeptem ad ſuos pedes corruentium. Ib. c. 7.

S. Bruno eſt honeſtatis ſpeculum, exemplum gravitatis, & totius denique maturitatis quaſi quoddam ſimulacrum: Ibid.

S. Bruno eſt Mons, litterarum ſublimitate, virtutum, gratiarum. Ib.

Ordo Carthuſianus eſt mirum ædificium. Ib.

Hi ſeptem Patres (Bruno cum ſex Sociis) ſeptem ſunt boves de fluvio mundanæ fluctuationis aſcendentes Hi ſunt ſeptem ſpicæ in uno charitatis culmo congeſtæ. Hi ſunt ſeptem buccinæ in cordis Jubilæ Domini laudes concinentes. Hi ſunt ſeptem columnæ, quibus tota Anachoretici propoſiti Domus innititur. Hi ſunt ſeptem gradus, ab Ezechiele viſi; quibus poſteriores in atrium templi paradi-

fiaci

ſiaci aſcendunt. Hi ſunt ſeptem ſportæ, quæ ſpiritualibus cibis, mirifque fragmentis, plenæ fuerunt. Hi ſeptem candelabra aurea. Apoc. 1. Hi ſunt ſeptem oculi Agni in Apocalypſi viſi, cœleſtia myſteria contemplantes. Apoc. 5. &c. Hi denique ſeptem ſunt Stellæ Divinitus oſtenſæ: quippe quæ ſublimitatem, ſtabilitatem, puritatem, claritatem, ac magnitudinem, inſtar Stellarum habuerunt. Id. l. 1. tr. 2. c. 7.

Cellulæ (Carthuſ.) per tentoria, ſeu tabernacula Iſrael figurata ſunt. Ib.

In principio Carthuſiani non plures, quàm tredecim ad ſingulas eremos admiſerunt. Ib.

Gradus, quibus Carthuſiani inter ſe diſtinguuntur ſunt hi, 1. Inter eos quidam ſunt Monachi quidam Converſi, quidam Redditi Clerici, quidam Redditi Laici, quidam Donati. Ibidem c. 5.

Uſque ad tempora Petri Sutoris Carthuſienſes votum non habuerunt de abſtinentia à carnibus. Id. l. 1. tr. 3. c. 8. Vixit autem Petrus ann. 1520. prout certum eſt ex ejuſd. l. 1. tr. 3. cap. 8.

Hoſvinus de Berka, ſeu Becanus, Carthuſ. Ordinis, erat præco eloquii Divini, tuba Evangelii, Angelus pacis - lingua muti, ſal terræ, &c. Arnoldus Boſſius Carmelita Opuſc. de Vir illuſtr. Ord. Carth. c. 19.

Albergatus erat velut alter Elias. Id. ib. c. 22.

Ægidius Aurifaber tanquam ager fertilis fructum produxit uberrimum. Id. ib. c. 26.

Joannes ab Hagen, ſeu Indagine, Canonicæ ſcientiæ princeps dicitur. Id. ib. c. 28.

Dionyſius Rikel tanquam torrens inundans fuit. Ib. c. 29.

Beatiſſimæ Virgini MARIÆ Fratrum Carthuſianorum univerſitas uti rami ſtipiti, capiti membra, radii Soli, & rivuli fonti, poſt Deum ſpecialius innititur. Ibid.

Laurentius Muſchelis ut ſidus admodum radioſum emicuit. Ib. c. 36.

Henricus Prudens, verus Jacobi puteus: in quo aquæ ſalutares hauriuntur: fuit enim vir raræ Doctrinæ, ac Sapientiæ; quam etiam ipſius opera teſtantur. Ibid.

Ordo Carthuſianorum ipſe ſibi lux eſt, & quidem cœleſtis: quia, quod Religioſos, tot Stellas; & velut adnaſcentia terris ſidera. Lobbetius in Procem. de S. Brun.

Hic Ordo, ceu alterum in terris firmamentum: & illius Alumni, ceu totidem ſidera illi ſtetere infixa. Id. ib.

S. Bruno eſt murus Eccleſiæ, flos Patrum, ſemita Juſtitiæ, lux, & ſpeculum Mundi, ſublime cacumen. Ita eum ornat Eccleſia Carnotenſis apud Lobb. ut ſupra.

S. Bruno eſt Religione, & Scientia famoſiſſimus. Vincentius Belluac apud eundem. Ibid.

Vir de cœlo lapſus. Thomas Boſius apud eundem ibid.

Alexander III. vocat Ordinem Carthuſ areolam horti, qui eſt Eccleſia. Clemens LI. balſamum. Alexander IV. lumen, ac veluti Solem alterum. Gregorius XV. Chriſtianæ patientiæ caſtra, invictumque exercitum; qui præclaras de inferis perduellibus victorias reportat. Urbanus VIII. cœleſtium virtutum ſpectaculum. Alumnos ejus vocat Joannes XXII. lapides vivos. Innocentius VI. rutilantes Eccleſiæ margaritas. Lobb. ſupra cit. Franciſcus Petrarcha præf. ad lib. de Otio Relig. vocat Ordinem Carthuſ. paradiſum; ejus Alumnos autem Angelos DEI. Lobb. cit. S. Bernardus l. 4. ep 11. vocat Collegium cœleſte, & numerum Apoſtolicum. Lobb. ibidem. Et in epiſt. ad Fratres de monte DEI ait: Altiſſima eſt Profeſſio veſtra; cœlos tranſit, par Angelis eſt, Angelicæ ſimilis puritati. Lobb. ibid.

S. Bruno eſt vitæ ſolitariæ anteſignanus: ipſe, & ejus ſex Socii, ſunt Inſtituti Carthuſ. imò & Mundi columna. Lobb. §. 1.

S. Bruno eſt S. Joannis B. æmulus. Id. §. 2.

S. Bruno eſt columba ferax, & fæcunda, à numereſa Sobole ſua: caſtra, & pura, à caſtitate. Ibid.

Candida illa B. Brunonis anima, ceu columba è corpore, ceu nidulo, in cœlos evolavit. Ib. §. 4.

Carthuſia Caro tuſa interpretatur. Sutor l. 1. tr. 4. c. 2. Carthuſia interpretatur, perfecta Dei vocatio: quandoquidem S. Hieronymi ſententia Carthus perfecta vocatio dicitur: ya verò Deus, ſive Dominus. Id.

Mons Carthuſiæ mons eſt Sinai, id eſt, mandati; in quo alter Moyſes, ſcilicet Bruno, de aquis mundialibus extractus, Anachoreticæ vitæ mundata ſuſcepit. Mons Carthuſiæ eſt mons Horeb, qui & Sina dictus, hoc eſt, ardoris. Eſt mons Seir, hoc eſt, fortunatus. Eſt mons Samariæ, qui cuſtos interpretatur. Mons eſt Carmeli, Moria, hoc eſt. Viſionis, Sion, qui ſpelunca interpretatur. Galaad, qui acervus teſtis dicitur. Mons eſt Myrrhæ, hoc eſt, amaritudinis. Libani, candidationis. Mons Ephraim, frugifer, creſcens. Mons Thabor, adventus luminis. Mons Olivarum, Mons Sanctus, Mons Dei, Mons pinguis, Mons hæreditatis. Id. ibidem cap. 3.

O mirabilem planè virum, & vix mortalibus imitabilem. S. Brun. Id. l. 1. tr. 5. c. 1.

R. P. Andrea Spanner.

S. Bruno eſt grande ſidus. Moritur anno 1101. Id. c. 4. 3.

Cella (Charthuſianorum) per Arcam Noe figurata eſſe creditur: quippe quæ ſupra montis verticem ſiſtens, cellulas in montibus quietas ſignificaſſe videtur. Deinde per Arcam Teſtamenti, quæ Decalogi tabulas reconditas habebat. Cella tabulas vivas, hoc eſt, animas continet. Porrò per ſcalam Jacob figuratur - per fiſcellam ſcirpeam, in qua Moyſes aquis expoſitus ſalvatus eſt - Per caſtra Iſraël cellæ Carthuſianæ referuntur: utpote quæ contra hoſtes tartareos poſitæ conſpiciuntur. Quæ itidem expreſſæ videntur per turrim David, & propugnacula Jeruſalem Per tentoria Prophetarum - per fornacem, ſeu caminum Chaldæorum. Denique per Dominicum præſepium, ſimul & ſepulchrum, figurata eſt ſpelunca Carthuſiana. Sutor. l 2. tr. 1. c. 2.

Vitam Carthuſianorum vocat. S. Bernardus ep. ad FF. Carthuſienſes de monte Dei, vitæ ſolitariæ exemplar, & cœleſtis formam converſationis. Id. l. 2. tr. 3. c. 1.

Conciliorum Baſileenſe vocavit Ordinem Carthuſianorum, Sacram Religionem. Id. ib. c. 2.

Triginta quatuor, & ſupra, Pontifices Ordinem Carthuſ. uſque ad ann. 1500. variis privilegiis donarunt. Hos inter Alexander III. Lucius III Clemens IV. Cœleſtinus III. Innocentius III. Honorius III. qui Carthuſienſes columbis aſſimilavit. Alexander IV Clemens IV. qui eos aquilis comparavit, & ſubſediſſe ad pedes Chriſti cum Magdalena dixit. Joannes XXII. Clemens VI. qui Ordinem Carthuſianum, præſignem, & Sacram Religionem vocat in agro Dominico Divina diſpoſitione plantatam; quæ uberes fructus protulit, & producit. Idem vocat eundem Ordinem, arborem bonam. Innocentius VI Religioſos rutilantes margaritas Eccleſiæ, Carthuſianos autem candidos Nazaræos vocat. Gregorius XI. vocat præſignem Ordinem. Bonifacius IX. agrum virtutum.

Qui in laudem Carthuſianorum, eorumque defenſionem ſcripſerunt, ſunt ferè ſequentes Sanct. Bernardus, Joannes Gerſon, Petrus de Aliaco Cardin. Petrus Bleſenſis; qui de Ordine Carthuſian. ad quendam Novitium Carthuſ. ſcribens, in ſua epiſtola ſic ait: ibi probatiſſimæ Religionis eſt ſchola, &c. Nicolaus de Clamengiis Theologus. Arnoldus Boſtius Carmelita. Hoſtienſis Juriſconſultus. Joannes Andreæ; qui à Panormitano Juris Canonici ſpeculum, ab aliis, fons Canonum appellatur. Joannes de Ligueriis. Arnoldus de Villa Nova Medicus. D. Antonius 3. parte Summæ tit. 6. Angelus. Vincentius Belluacenſis. Platina. Gagvinus. Franciſcus Petrarcha. Joannes Trithemius. Sebaſtianus Brant. Sutor ibid. l. 2. tr 3. c. 2.

Qui magnum ſanitatis nomen poſt ſe reliquerunt, ſunt ſequentes.

S. Bruno, quem vocat honeſtatis, gravitatis, & totius maturitatis quoddam quaſi ſimulacrum, & ſidus clariſſimum. Idem ibid. Guigo de Caſtro, cujus ſub regimine Carthuſiani pro Angelis habebantur. Hugo Guigonis diſcipulis. Bernardus. Ancelinus. Baſilius. S. Hugo Lincolnienſis Epiſcopus ab Honorio III. canonizatus. S. Stephanus Ep. Dienſis Jancellinus. Boſo. Petrus Faverii. Joannes Tornerii Clarus. Jacobus de Viviaco. Joannes Birellus, quem Franciſcus Petrarcha dixit novum ſidus; & ex Carthuſiæ ſpecula ſublimi, velut ex Orientalis jugi vertice, Luciferum matutinum irradiantem. Heliſarius. Guilielmus de Mota. Hos omnes vocat egregios flores è nemoribus Carthuſianis. Sutor ib. c. 5.

Scriptores, qui de Ordine ſunt Carthuſienſi, numerantur ſequentes. S. Bruno Princeps Carthuſianorum, ſcripſit in Pſalmos, Epiſtolas Pauli, &c. Guigo de Caſtro. Rifferius Maii Carthuſiæ Prior 13. Truſianus. Ludolphus de Saxonia. Henricus de Kalkar. Guilielmus Rainaldi. Bonifacius Ferrarius. Henricus de Coſfeldia. Adrianus Theologus. Joannes de Teneramunda. Hermannus Petri. Henricus de Haſſia. Stephanus de Senis. Goſvvinus de Beca. Oſualdus de Corda. Gerardus de Stredam. Nicolaus Albergatus Cardin. Ep. Bononienſ. de hoc ait Arnoldus Boſtius: fuit vita ejus Sanctitatis exemplum, eloquentiæ ſtupor, Doctrina, miraculum. Speculum itaque ſine macula extitit Prælatis omnibus. Pater pauperum; & inter Dominatores orbis diſſidentes pacis reformator; impeditor Schiſmatis, errorum excidium, Chriſtianæque Reip. propugnaculum. De Goſvino Beca ait idem Boſtius: erat utique præco, interpres, inter nuntius melliſluus eloquii Divini, turba Evangelii, Angelus pacis, amicus Sponſi, Religioſorum gloria, columna Cleri, deliciæ plebis, oculus cœcis, patriæ lumen. Iterum inter Scriptores numerat Sutor, Bartholomæum Ruremundenſem, Joannem de Lovanio, Jacobum de Graytrode, Ægidium Aurifabrum, Henricum de Piro, Joannem Venetum, Henricum Uroede, Henricum Arnoldi, Gerardum de Breda, Henricum Loen, Martinum de Lauduno, Joannem de Lapide, Vvernerum de Laer, Petrum de Ruffi, Franciſcum de puteo. Sutor l. 2. tr. 3. c. 7. Numerat autem Scriptores tantùm uſque ad ann. 1520. poſt quem annum plures ſecuti ſunt è Carth. Scriptores egregii. Hos inter Laurentius Surius.

Martinus V. vocat Ordinem Carthuſian. fontem parvulum, qui crevit in fluvium, Ordinem prælucidum Id. lib. 2. tr. 3. cap. 9.

Carthuſianus Ordo 17. Provincias habet in diverſis regnis. Id. ib. de ſuis temporibus.

S. Bruno, eſt ſidus puriſſimum, & ſplendidiſſimum, os DEI, lingua S. Spiritus, Divini ſignifer exercitus. Arnold. Boſtius cit. c. 1.

B. Anthelmus ex Priore Cartuſiæ ſeptimo Bellicenſis Epiſcopus - murum ſe pro domo DEI Domini conſtituens inexpugnabilem Id. c. 4. eſt DEI Athleta: in eo videbatur renatus Elias, libertatis Eccleſiaſticæ propugnator illuſtris, ſui temporis rarus phœnix. Id. ib.

B. Baſilius Prior Carthuſiæ octavus - quaſi lucifer matutinus - tota converſatio ejus erat ſtola honeſtatis, morum ædificatio. Id. ib. c. 5.

Ludolphus de Saxonia, fuit accenſa ſuper candelabrum lucerna ſeptiformi Divini muneris claritate relucens. Id. cap. 11. Ejus Opus de vita Chriſti tamquam ſidus quoddam mentes humanas illuſtrat. Id. ib.

C.

TITULUS I.

CARO.

Aſina Balaam, Quæ eſt hæc Aſina, niſi bruta gentilitas? - licèt & Caro noſtra per hoc animal poſſit intelligi. S. Iſid. c. 23, in Num.

Affectus. Eliſæus 4. Reg. 4. Carnem (pueri) calefacit; quia affectum charitate inflammat, S. Thom. de Sacr. Alt. c. 22.

Caſtrum diaboli Caro noſtra eſt. S. Bonav. diet. ſal. tit. 2. c. 6.

Dalila. Caro quaſi in typo mulieris accipitur, S. Iſid. c. 8, in Judic.

Fragilitas humana ſignatur per Carnem. S. Thom. 17. in Jerem.

Fœnum, Caro, & Sæculi voluptates, ſunt arens fœnum. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 14. Matth.

Judæi, Caro, & Sanguis, non revelavit tibi, carnem ibi, & ſanguinem, Judæos ſignificans. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 16. Matth.

Navis Caro noſtra eſt, & ſpiritus eſt nauta. S. Bonav. diet. ſal. tit. 1. c. 9. Corpus noſtrum eſt navicula, Theophylactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Marci.

Nubes. Significat Carnem noſtram. S. Thom. ibid.

Sicera. Vinum, quod Joannes bibere prohibet, luxuria intelligitur; ſicera autem carnis dulcedo, Arnob. annot. cap. 1. in Luc.

Tympanum Carnem ſignificat. S. Iſid. c. 20. in Exod.

Velum. Caro eſt velum noſtri templi, ſcilicet mentis, noſtræ. Virtus autem carnis ſciſſa eſt in Chriſti Paſſionibus à ſummo uſque deorſum, ſcilicet ab Adam uſque ad ultimos homines. Theophylactus apud S. Tho. in Cat. ſup. 15. Marci.

Paries, Quaſi poſt parietem noſtrum ſtetit; quia carnem noſtram ſibi oppoſuit, in qua Divinitas latuit. S. Thom. in c. 2. Cant.

Pix, & *Pili* (Dan. 14.) ſignificant ſimilitudinem Carnis peccati, Id. de Sacr. c. 28.

Pedes Agni Ex. 12. Caput Agni ſignificat Deitatem, inteſtina animam; pedes Carnem. Id. ib. c. 4.

Scabellum DEI, *Terra Scabellum DEI*. Iſ. 66. ſignificat Carnem Chriſti, quæ originaliter de terra orta eſt. Id. ib.

Sponſa DEI. Verbum (Patris æterni) eſt Sponſus; & Sponſa Caro humana; & utrumque unus Filius DEI, & Filius hominis. S. Aug. tr. 8. in Joan.

Tabernaculum, Caro Chriſti; in quo pro nobis militavit. S. Thom. in 13. Apoc.

Templum. Ideo Corpus Domini templum intelligitur; quia ſicut templum gloriam DEI continebat habitantem in ipſo; ſic Corpus Chriſti repræſentans Eccleſiam Unigeniti continet; quia eſt imago DEI, & gloria. Id. ſup. 2. Joan.

Terra. In terram, id eſt, in Carnem Chriſti ſtatuerunt oculos ſuos. S. Thom. in pſal. 16.

Urnam auream. Exod. 37. Intelligimus Carnem Chriſti puram, atque ſinceram. S. Iſid. c. 41. in Exod.

TITULUS II.

CARO CHRISTI.

Byſſus. Induitur ſtola byſſina, id eſt, Carnem Sanctam ſtolam immortalitatis. S. Thom. c. 30. in Gen.

Cordis pars ex piſce. Particula cordis ſignificat Corpus Salvatoris de Virgine ſumptum. Hoc debet ſuper carbonis poni, id eſt, Fidelibus accenſis igne amoris donari: tunc fumus ejus, id eſt, virtus ſpiritualis fugat dæmonum tentationes. S. Thom. Opuſc. de Sacr. Alt. c. 21.

Clavis David, Caro Chriſti. S. Thom. in 3. Apoc.

Diadema. *Videte Regem Salomonem*, id eſt, verum pacificum Chriſtum, *in Diademate* - Diadema (Sponſa) vocat Carnem, quam Chriſtus aſſumpſit pro nobis. Id. c. 3. in Cant.

Filia Jephte. Quis in Jephte prænuntiabatur, niſi Chriſtus Dominus JESUS Chriſtus, & Salvator noſter. Hic filiam ſuam, id eſt, Carnem ſuam in Paſſione immolavit. S. Iſid. c. 7. in Judic.

Fimbria veſtimenti Chriſti. Per mulierem, quæ hæmorrhoiſſa erat, intelligas humanam naturam. Sed mox ut fimbriam Domini tetigit, id eſt, Carnem ejus, ſanata eſt; Qui enim credit Filium DEI Incarnatum, hic eſt, qui veſtimentorum fimbriam tangit. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. ſup. c. 5. Marci.

Jumentum Samaritani, Caro Chriſti. S. Tho. ſ. 2. D. 13. Pent.

Ligna Sethim. Arca Corpus Chriſti ſignificat. Ligna Sethim ſunt membra Chriſti puriſſima. S. Thom. Opuſc. de Sacr. cap. 8.

Medicina Mundi. Hodie medicina de cœlo datur Mundo. Goffridus ſ. 1. de Nat. Dom.

Nubes. Nota, ſuper illo verbo, *ſuper nubem*, quia eſt quadruplex nubes. 1. Aſſumptæ Carnis Job 38. *Ubi eras, cùm ponerem nubem veſtimentum ejus*. S. Thom. in c. 19. Iſ.

Pallium Eliæ. Eſt Elias nobis relinquens pallium, id eſt, Carnem ſuam. Drogo Oſt. Ser. de Paſſion. Domini.

TITULUS III.

CASTITAS.

Aloe, *Myrrha*. Per has arbores deſignantur carnis continentia, & caſtimonia. Nam putredo luxuriam ſolet deſignare. - In horto ergo Eccleſiæ ſunt Myrrha, & Aloe, hoc eſt; mentes caſtæ. S. Thom. in 4. Cant.

Angelus. Angelicæ vitæ ratio. S. Ephrem tomo 1. de Caſtit. Angelis ille ſimilis eſt Monachus, qui, quæ ventris ſunt, ſpernit. Idem parænesi 1. Caſti ſunt Angeli terreni, aut potiùs cœli cives. S. Bern. ſ. de Altitudine Cordis.

Aſcia. Dilige Monache caſtitatem in charitate Chriſti: nam tuo vivendi inſtituto congruit, ſicut aſcia, atque ſecuris fabro. S. Ephrem ſ. Aſcetico de Timore DEI.

Byſſus. In byſſo figuratur Caſtitas; quæ eſt præcipuum ornamentum mentis. S. Bonav. diet. ſal. tit. 5. c. 6.

Cingulum, eſt ſymbolum Continentiæ, & Caſtitatis. Lobb. cit. de S. Ignatio q. 1.

Cohabitator. O Caſtitas! præcurſor, & cohabitator Spiritus Sancti. S. Ephrem tom. 1. de Caſt.

Cœlum. Vita caſta dicitur cœlebs, quaſi cœleſtis: quia in carne vivere præter carnem, eſt vita cœleſtis, & Angelica. S. Thom. in l. 2. de conſol. Phil. Boet proſ. 4.

Currus ſpiritualis. S. Ephrem. tomo 1. de Caſtit.

Divitiæ æternæ in anima hominis Chriſtum amantis reconditæ. Id. ib.

Domus eburnea. Pſ. 44. ſunt frigidæ propter caſtitatem, candidæ propter puritatem. S. Thom. in pſ. 44.

Donum DEI; benignitatis, diſciplinæ, cognitionis, ac ſcientiæ plena. S. Ephr. ibid.

Ebur. Caſtitas eſt ebur S. Ephr. paræn. 46. ad Eulog. Eburnea domus eſt corpus caſtum. Arnobius in pſ. 44.

Fœnum. Per Fœnum, quod præciſum ampliùs non pullulat, ſignatur Daniel: qui non pullulavit per generationem, quia continens fuit: per quem ſignatur Ordo continentium. S. Auguſt. l. 3. de Doctr. Chriſt. apud S. Thom. in 9. Apoc.

Honor. Magnus honor caſtitas in charitate Chriſti. S. Ephrem ſ. Aſc. de tim. DEI.

Lampas. Caſtitas ſine charitate, lampas ſine oleo. S. Thom. in 14. Apoc.

Lilium. Caſtitas eſt florens ſicut lilium. S. Bonav. diet. ſal. tit. 4. c. 3.

Martyrium. An non martyrium caſtitas? Lobb. in Procemio.

Onus leve. O caſtitas onus leve! quod in aquis non ſubmergitur. S. Ephr. tom. 1. de Caſtitate.

Palma. Caſtitatem, dilecte frater, palmæ ſimilem exiſtima. Id. ib.

Portus tranquillus in ſumma pace, ac ſecuritate conſtitutus. Id. ib.

Prudentia cœleſtis, & Sancta prædicatio. Ib.

Oculorum frœnum. S. Ephr. tom. 1. de Caſtitate.

Templum efficitur DEI omnis, qui continentiam, & caſtitatem diligit. Id. Ser. Aſc. de tim. DEI.

Theſaurus animorum, honor corporum, ſacrificium DEO charum, legitimum DEI templum, ſacrarium pudoris. S. Zeno ſerm. de Pudicitia. Caſtitas eſt theſaurus cum valore charitatis - ideo dicitur *ſimile Regnum cœlorum theſauro abſcondit*. S. Bonav. diet. ſal. tit. 4. c. 4.

TITULUS IV.

CELLA, CELLICOLA.

Promiſcuè Varia.

CElla Religioſa, eſt cella medicinalis, tranquillus portus, munitio & aſylum tutum, lavacrum nitidum; herba fullonum, qua ſuperflua reſcecantur, militaris paleſtra, Schola Doctrinalis, Diſcipulorum Chriſti ſchola, nitidum ſpeculum, nuptialis thalamus, terreſtris paradiſus; cùm cella nihil ſit aliud quàm juxta nomen ſuum cœli aula, ſedes quietis, refrigerium laboris, areola aromatum, exedra gemmarum cœleſtium, conciliabulum DEI & hominum, Divinum prorſus habitaculum, via aurea, &c. Petrus Sutor l. 2. de vita Carthuſ. tr. 1. cap. 2. 3.

Cellicola, ſeu qui cellam diligenter incolit, comparatur, & figuratus eſt in Enoch, Noe, Abraham, qui de terra, & cognatione ſua exivit; in Iſaac juxta puteum viventis, & videntis habitante in Jacob, Joſeph, Moyſe. In Joſue terram promiſſionis de longè conſpicante, & introeunte. In Samuele tabernaculum inhabitante. In Davide columbæ pennas deſiderante. In Elia dimiſſo puero ad deſertum feſtinante. In Eliſæo mortuum reſuſcitante. In religioſo Rege Ezechia orando plorante, & plorando orante. In Iſaia Dominum vidente. In Jeremia interfectos populi lungente. In Ezechiele DEUM & inter hominem, cœlum & inter terram, conſtituto. In Daniele abſtinente, & ſuper hujus mundanæ Babylonis fluenta ſedente, &c. Id. ib. c. 2.

TITULUS V.

CHARITAS.

Abolitio criminum. S. Bernard. tr. de Charitate.

Accipiter. Charitas eſt ſicut avis generoſa, quæ vivit de præda; ſicut accipiter, falco, & aquila: iſtæ namque aves vix, vel nunquam tangunt terram; niſi quando rapiunt prædam. S. Bonav. diet. ſal. tit. 5. cap. 2.

Acies. Ordinata eſt charitas: qua viſa dæmones fugiunt. S. Bernard. ſerm. inter parvos 60.

Ærarium dives animi. S. Laur. Juſt.

Æſtas Charitas eſt - habet & æſtas pluvias ſuas ſuaves, & uberes. Quid dulcius lacrymis charitatis? Id. ſerm. 85. in Cant.

Ala. Militem Sanctum vocat S. Stephanum, S. Fulgentius Ruſpenſ. Ep. ſerm. de eod., quem charitas (quaſi ala) de terra elevavit ad cœlum: quique charitatem pro armis habebat; & per ipſam ubique vincebat.

Alimentum. Altilia ſignificant Sanctos interna charitate ſaginatos. - occiſa ſunt - per pœnitentiam. S. Thom. de Sacr. Alt. cap. 19.

Alumna B. Virginis. Charitatem, & miſercordiam, atque humilitatem, tanquam alumnas ſuas ulnis fovet. S. Joan. Damaſc. or. 2. de Aſſumpt. B. V.

Apex virtutum. Quid eſt, cur diſcipulos in montem ſubducat? Montes figurato ſenſu virtutes Scriptura nominat. Omnium porrò virtutum apex, & velut arx quædam, eſt charitas. Id. or. de transf. Domin.

Aranea. Sicut aranea ex ſuis viſceribus trahens opus naturæ tabeſcit exinde; ſic juſtus frequentans opera laborioſa ex vera charitate maceratur, & palleſcit in corpore. S. Thom. cit. 8.

Aurum. Sicut aurum inter cætera metalla pretioſius eſt, ità charitas inter omnes virtutes principatum tenet, dicente Apoſtolo 1. Cor. 13. S. Thom. in cap. 4. Cant. Candelabrum Ex. 21. eſt vir juſtus: *facies candelabrum ductile* ductile dicitur, quia in multis tribulationibus ad perfectionem ducitur. Aureum totum; quia facit omnia in charitate. Id. ſerm. 2. de S. Benedicto. *In veſtitu deaurato*. Pſal. 44. Per aurum ſignificatur charitas - eſt enim charitas flugida, & rubea; & ideo dicitur (veſtitus) deauratus; quia informatur charitate. Idem in Pſ. 44. S. Paulus fuit vas pretioſum - aureum charitate fervendo. Id. in Converſ. S. Pauli. Charitas comparatur auro probato. S. Bonavent. diet. Sal. tit. 5. c. 2. quia ſicut aurum alia metalla ſuperat; ſic charitas alias virtutes ſuperat. Id ib. Aurum eſt Symbolum amoris. Lobbet. de S. Norberto q. unica. §. 7.

Baltheus. Balthei vice accingere, perfecta in DEUM charitate, atque in proximum. S. Ephrem de panoplia ſpirit.

Calcar. Calcaria ſunt timor, quo declinatur malum; & amor, quò agitur bonum. S. Thom. in 6. Apoc.

Calceus. Charitas fraterna eſt calceus: hoc armatus non ſentit ſpinas aculeorum; quamvis ei in via obveniant. S. Vinc. Ferr. ſer. 4. D. 22. Pent.

Calculus Iſ. 1. Per calculum charitas; quæ in manu, id eſt, in operatione ipſius eſt. Id. in Iſ. 6.

Calor animæ naturalis eſt amor DEI: quando ergo ſubintrat extraneus, amor concupiſcentiæ, & aliorum peccatorum, recedit DEUS. Id. in pſ. 13.

Caput, & Sal, omnium virtutum. S. Eph. tom. 1. de Charit.

Carbunculus. Per carbunculum ſignatur charitas. Id. in 17. Apoc.

Catena. Charitas erga DEUM, eſt ſicut catena, qua cum proximo devincimur. S. Joan. Damaſc. epiſt. de triſagio ad Jordanem Cœnobiarcham.

Cherubim ſignificat charitatem. S. Iſid. c. 5. in Gen.

Chryſolitus, *Berillus*, *Topazius*, ſignificant charitatem. S. Bonavent. diet. Salut. tit. 10. cap. 5.

Collectanea Prophetarum. S. Joann. Damaſc. l. 1. Parall. c. 18.

Columna omnium virtutum. S. Ephr. de humilit. comparandà. 90. Columna, & firmum in anima hominis fulcimentum eſt charitas. S. Ephr. de Judicio extremo. Charitas ſignificatur per columnam ignis. S. Thom. Prol. Expoſ. ep. ad Epheſ.

Compendium. Eſt DEI amor Compendium omnium virtutum, & ſumma perfectionis, & culmen ſanctitatis. Lobb. de S. Phil. Ner. §. 10.

Condimentum. Amor DEI eſt omnium affectionum bonarum condimentum: & tantò plus ſapiunt DEO cæteræ virtutum affectiones, quantò plus habuerint de hoc condimento. S. Bonav. de ſeptimo proceſſu Relig. c. 16.

Coniunctio, ſeu *Copulatio*. Moraliter per nuptias. Joan. 2. Intelligitur conjunctio DEI ad animam - primus dies (nuptiarum) fides, ſecundus ſpes, tertius charitas. Et in iſto fiunt nuptiæ: quia per eam copulatur anima DEO. Dicit Auguſtinus: quid eſt Chraritas? niſi vita copulans amantem cum amato. S. Thom. ſer. 3. D. 1. Epiph.

Corona. Cecidit corona capitis noſtri, charitas refriguit. Trithem. lib. Pentico. c. 3.

Caminus in Jeruſalem. Iſ. 31. eſt Charitas in Eccleſia triumphante; ubi eſt charitas conſummata, & ad inſtar camini, & non tantùm alicujus parvi ignis, in Sanctorum cordibus inflammata. S. Bonavent. ſer. 1. de S. Laurent.

Chariſma optimum, Charitas eſt. S. Bern. ſer. 29. in Cant.

Cervi tranſvadantes fluvium, ſunt ſymbolum mutui amoris, ſufferentes onera proximi. S. Auguſt. ſer. 21. de Verb. Ap. Hanc cervorum naturam fortaſſe intendit Salomon, cùm ait Prov. 5. *Cervus amicitiæ, & pullus gratiarum*. nihil enim ſic probat amicum, quemadmodum oneris amici portatio. Id. ibid.

Cibus. Verè dulcis cibus charitas; quæ feſſos allevat, debiles roborat, mœſtos lætificat. S. Bernard. de Grad. humil. &c. Charitas, Fratres, ſitienti potus eſt, eſurienti cibus. S. Aug. ſer. 42. de temp.

Character. Hæc Diſcipulorum Domini indicium eſt, magnus Servorum DEI character. S. Chryſoſt. hom. 1. de Nat. DEI.

Cingulum nobile; quo veſtes colliguntur, & continentur. S. Bonav. ſerm. 3. Dom. 3. Advent.

Conſolatio dulcis. In amaritudine poſitis dulcedo, in triſtitia conſtitutis vera, & grata conſolatio; fluctuantibus portus, errantibus via, peregrinantibus patria. S. Aug. ſer. 42. de temp.

Currus igneus, in quo receptus eſt Elias in paradiſum, eſt charitas; ſine qua nemo in cœlum recipitur. S. Bonav. ſer. 5. D. 8. Pent.

DEUM amans. DEUS eſt. Charitas virtus facit, ut nomen Divinitatis participent (Fideles) quia Charitatis eſt transformare amantem in amatum. Unde Auguſt. talis eſt quiſque, qualis ſua dilectio, &c. S. Thom. in 14. Apoc.

Defendit. Contra tam multiplices ſagittas adverſitatum ſtat charitas quaſi lignum immobile. S. Bonav. ſer. 2. D. infrà Oct. Nat.

Dives. Magnæ ſunt divitiæ charitatis, Chariſſimi; ſine qua dives pauper eſt; & cum qua pauper dives eſt. S. Aug. ſ. 42. de temp.

Facies. Aliæ virtutes corpus juſtitiæ ſunt; charitas verò hujus amoris facies rectè intelligitur. S. Greg. l. 6. c. 3. in 1. Reg.